

D85/07

26 maart 1985

INFORMELE GESPREKSRONDE TUSSEN OOST EN WEST IN NOORDWIJKERHOUT

Van 8 tot 10 maart jl. voerden sociaaldemocratische politici uit België, Denemarken en Nederland in Noordwijkerhout informele besprekingen met functionarissen van de internationale CC-afdelingen van de communistische partijen in Hongarije, de DDR en Bulgarije. Onderwerp van gesprek vormden vraagstukken van vrede en veiligheid. De bijeenkomst in Noordwijkerhout was de eerste multilaterale gespreksronde in zijn soort en werd van communistische zijde dan ook als "een historische ontmoeting" betiteld. Volgens berichten in de Nederlandse pers leverde de 'rondetafelconferentie' echter geen concrete resultaten op.

De bijeenkomst in Noordwijkerhout is waarschijnlijk ontsproten aan reeds bestaande contacten tussen de PvdA en de HVAP (Hongaarse Verenigde Arbeiders Partij). Vooraanstaande PvdA-leden hebben in het recente verleden regelmatig overleg gevoerd met functionarissen van het International Department (ID) van de Hongaarse CP. Evenals in andere Oosteuropese communistische partijen houdt deze CC-afdeling zich niet alleen bezig met het onderhouden van de externe partijbetrekkingen. Zij prepareert en controleert ook de uitvoering van de partijbesluiten, die zowel betrekking hebben op het buitenlands beleid als op het buitenlandse inlichtingenwerk en andere internationale subversieve activiteiten. Dat het ID van de HVAP bij de uitoefening van haar taken bijzondere waarde hecht aan goede contacten met de socialistische partijen in het Westen, blijkt uit het feit dat de CC-afdeling beschikt over een speciale Sector voor Ideologische en Theoretische Aangelegenheden, die vooral belast is met het 'uitwerken' van de relaties met de sociaaldemocratische partijen in het buitenland.

Tegen deze achtergrond is het niet verwonderlijk dat delegaties van het Hongaarse ID bij buitenlandse bezoeken behalve met vertegenwoordigers van de nationale zusterpartij, ook contact zoeken met vooraanstaande sociaaldemocratische politici. Zo sprak

het toenmalige hoofd van het Hongaarse ID Janos BEREZCZ tijdens een bezoek aan Nederland in maart 1981 niet alleen met CPN-leden, maar eveneens met diverse PvdA-prominenten. De gesprekken vonden plaats enkele weken voor het begin van een conferentie over vrede en veiligheid in Parijs, waaraan sociaal-democratische partijen uit verschillende EG-landen deelnamen.

Het huidige hoofd van het Hongaarse ID Gyula HORN bracht van 30 januari tot 2 februari 1984 een bezoek aan Nederland. Volgens het Hongaarse persbureau MTI werd daarbij o.a. met diverse PvdA-politici gesproken over vrede, veiligheid en samenwerking in Europa "...met het oog op de situatie zoals die ontstaan was met de plaatsing van Amerikaanse raketten in West-Europa". Tijdens de gesprekken met HORN is waarschijnlijk nog niet van gedachten gewisseld over de mogelijkheid om de reeds bestaande contacten tussen PvdA en HVAP een bredere basis te geven.

Dit laatste is ongetwijfeld wel geschied in november jl. toen het plaatsvervangend hoofd van het Hongaarse ID een bezoek bracht aan de heer VAN TRAA, secretaris buitenland van de PvdA. Waarschijnlijk werd daarbij besloten binnen afzienbare tijd een conferentie te houden waaraan van Westeuropese zijde behalve vertegenwoordigers van de PvdA ook sociaaldemocratische politici uit Denemarken en België zouden deelnemen. In de tweede helft van december 1984 reisde VAN TRAA achtereenvolgens naar Sofia en Oost-Berlijn, om zich van de deelname van een Bulgaarse en een Oostduitse delegatie aan de voorgestelde bijeenkomst te verzekeren. In Sofia sprak hij volgens het Bulgaarse persbureau BTA met Politburolid en CC-secretaris voor Internationale Aangelegenheden en Defensie over intensivering van de wederzijdse contacten om te kunnen komen tot "een constructieve dialoog tussen Oost en West" over vrede, ontwapening en veiligheid. In Oost-Berlijn onderzocht VAN TRAA volgens het partijdagblad Neues Deutschland samen met Guenther SIEBER, hoofd van het ID/SED (Sozialistische Einheitspartei Deutschlands), de mogelijkheden om te komen tot internationale samenwerking van communistische en sociaal-democratische partijen "...in het belang van de vrede en de ontwapening".

De Oosteuropese reizen van VAN TRAA resulteerden uiteindelijk in een rondetafelconferentie te Noordwijkerhout, die van 8 tot 10 maart jl. werd gehouden. Van Oosteuropese zijde werd deelgenomen door Hongaarse, Oostduitse en Bulgaarse ID-functionarissen. De Hongaarse delegatie werd geleid door plaatsvervangend hoofd van het ID/HVAP. In zijn gezelschap bevonden zich ID-'consultant'* en "research fellow" Lovassy TAMAS, die waarschijnlijk beschouwd moet worden als een medewerker van de Sector voor Ideologische en Theoretische Aangelegenheden van het Hongaarse ID. De Oostduitse delegatie bestond uit "Historiker" en "Botschaftsrat" (in werkelijkheid plaatsvervangend hoofd van het ID/SED en leider van

*Consultants zijn experts, die in vaste dienst van het ID of uitgeleend door wetenschappelijke instellingen, tot taak hebben analyses te verschaffen over bepaalde buitenlands politieke aangelegenheden.

de ID-sector voor "Grundsatzfragen"), "Diplom-
Staatswissenschaftler" (leider van de ID-sector voor
Kapitalistische Landen), "Philosoph"
(waarschijnlijk medewerker van de ID-sector voor
"Grundsatzfragen"), en , die als tolk
fungeerde. Het Bulgaarse ID was in Noordwijkerhout
vertegenwoordigd door plaatsvervangend hoofd en
'desk'-medewerker , die beiden als 'diplomaat' naar
Nederland kwamen.

De sociaaldemocratische gesprekpartners uit België, Nederland en
Denemarken traden tijdens de rondetafelconferentie op als deel
van de zgn. Scandilux-groep. Scandilux is het informeel overleg
over veiligheidsvraagstukken tussen de socialistische partijen
van de Scandinavische landen en de BENELUX, aangevuld met
waarnemers van de Franse PS, de Engelse Labour Party en de
Westduitse SPD** .

Volgens berichten in de Nederlandse dagbladen*** werd in
Noordwijkerhout vooral van gedachten gewisseld over de
wapenbeheersingsproblematiek en de mogelijkheden tot
ontspanningspolitiek. De besprekingen zouden slechts een
"verkennend" karakter hebben gedragen zonder te leiden tot
concrete resultaten. Desalniettemin werd de bijeenkomst van
sociaaldemocraten uit drie Westeuropese landen en ID-
functionarissen uit drie Oosteuropese landen van communistische
zijde als "historisch" betiteld. Afsproken werd het informele
overleg dit najaar in Boedapest voort te zetten.

*Deze sector vervult waarschijnlijk een soortgelijke functie als
de Sector voor Ideologische en Theoretische Aangelegenheden van
het ID/HVAP.

**Zie hierover Nikolaj PETERSEN, Het Scandilux experiment, in:
Socialisme en Democratie , nummer 2, februari 1985, pp. 65-69.

***Zie o.a. TROUW, d.d. 11 en 14 maart 1985, en het CPN-dagblad
DE WAARHEID, d.d. 12 maart 1985.